

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעורר שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובכלתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

מה הכוונה? הכוונה היא שזה סיפור שלא צריכים לספר, זה סיפור שאנשים יכולים להתקרב על ידו מהפחד והזהירות מהחמץ, אז כנראה לרבי הלב שמחה היו כל מיני שיקולים ואין למדים מהמעשה ואולי לא ראית טוב וכו' אז מבחינתו זה "לא היה ולא נברא"...

כך גם אומר רבי יוחנן כאן: לא אמרתי דבר זה מעולם... בפועל הוא אמר, אבל זה נחשב "לא אמרתי", "נדרנא לא נדרי ואסרנא לא אסרי ושבועתנא לא שבועות", הכל בטל ומבוטל...

דרכי הלימוד | להיאבק על העמדה שלך!

צריך להבין למה רבה היה צריך להתווכח בחריפות, ולהישבע "האלוקים! אמרה", הרי היה יכול לומר שרבי יוחנן כן אמר זאת, אבל בשביל מה הוצרך לדבר בכזאת חריפות עד כדי שבועה!

אנו רואים כאן את צורת לימוד התורה, שהיא צריכה להיות באכפתיות ובחריפות. וכפי שידוע בשם רבי ישראל סלנטר שאת התורה צריכים ללמוד "גיפטיג", דהיינו בצורה "ארסית"... תלמידו רבי איצלה בלעזר הביא את דבריו בלשון הקודש "בלימוד התורה צריך כל אחד לעמוד בעוז על סברתו".

וכמו שדורשת הגמרא בקידושין ל, ב על הפסוק "כחיצים ביד גיבור... לא יבושו כי ידברו את האויבים בשער" שאפילו אב ובנו ורב ותלמידו [וכל שכן שתי חברים] שיושבים ועוסקים בתורה נעשים כאויבים זה לזה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שזאת "את והב בסופה", ומסביר רש"י: "נעשו אויבים - מתוך שמקשים זה לזה ואין זה מקבל דבר זה".

אכן, דורשים חז"ל מהפסוק "זה ספר מלחמות השם" - דהיינו כאשר "נלחמים" על הספר תורה של הקב"ה - בסוף מגיעים לאהבה כמו שכתוב "את והב בסופה".

ביאור | אמר או לא אמר?!

"אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו, אמרו לו: אמרת, אמר להו לא. אמר רבה האלוקים [לשון שבועה] אמרה וכתובה ותנינא..." והגמרא ממשיכה ומסבירה שרבי יוחנן חזר בו ולכן הוא אמר שלא אמר.

אמנם עדיין צריך להבין איך הוציא רבי יוחנן מפיו דבר שקר שהוא לא אמר והרי הוא כן אמר, וכנראה כוונת רבי יוחנן היא, שאני כל כך חוזר בי שאני לא מעלה על דעתי שאמרתי דבר כזה, מחקתי את זה...

סיפור | מעשה שהיה ולא נברא

שמעתי פעם מאיזה זקן חסיד גור שהוא ראה בעיניו מעשה "שלא היה ולא נברא"... כיצד?

פעם, בשבת ערב פסח, הוא ראה בעיניו שכ"ק הרבי הלב שמחה זי"ע לא היה לו לחם משנה, אז הוא הוציא מזה מהחבילה הצמיד לחלה וברך המוציא, אח"כ ניגב את המצה וראה שהיא נקייה והחזיר לאריזת המצות...

לימים סיפרו את המעשה לבנו, יבלחט"א, כ"ק הרבי שליט"א מגור, והרבי סירב להאמין ואמר שהמעשה הזה "לא היה ולא נברא". אותו זקן, כחסיד נאמן כמובן מקבל את דברי הרבי, ואם כן נמצא שהוא ראה בעיניו מעשה שלא היה ולא נברא...

מעשה רב | נעימותו של רבי אהרן קוטלר מחוץ לבית המדרש

הגאון רבי אהרן קוטלר היה ידוע בעולם התורה בסגנון דיבורו החרף, היה "פחד" להתווכח איתו בלימוד. אמנם, סיפר תלמידו הגאון רבי הלל זקס זצ"ל, שהיה מאוד מאוד דבוק בו והכיר אותו טוב מאוד, שבחיי הרגילים והיומיומיים שלו היה רבי אהרן רך מאוד וכלשונו "שהיה מבטל דעתו אפילו מפני ילד קטן". רק בלימוד התורה בבית מדרש היה תקיף, כי הרי רבי ישראל אמר שצריך ללמוד ארסי...

וורט | מדוע כל לאו אינו ניתק לעשה של תשובה?

ראיתי בספר "דף על הדף" שמביא את קושיית העולם למה כל לאו לא יהיה ניתק לעשה כי הרי הוא ניתק למצוות תשובה.

והביא שם את תירוצו של הרבי מבעלז הגה"ק רבי יהושע דב זי"ע, שמצוות תשובה היא "עשה שקודם ללאו" כי גם מי שלא עבר על לאו חייב במצוות תשובה על המצוות עשה שלו שלא עשה אותם כראוי ובדקדוק ובכוונת הלב, ולכן נחשב לעשה שקודם ללאו ואין הלאו ניתק לעשה.

הוא הוסיף לרמוז זאת בפסוק "מה יתאונן אדם חי" – דהיינו איש צדיק, שאומר על מה אני יתאונן הרי אין לי חטאים ועל מה אחזור בתשובה, והרי אני "גבר על חטאיו", והנביא משיב לו "נחפשה דרכינו ונחקרה" – שיחקור ויבדוק טוב את המצוות עשה שלו ועל זה "נשובה עד ה'". ... ולכן מצוות התשובה קודמת ללאו.

יש להוסיף את דברי הגמרא בזבחים ז, א שחטאת שהביאו אותה על מי שאינו מחויב כלום פסולה, כי "אין לך אדם שאינו מחויב בעשה", והקשה השפת אמת שם וכי לא יתכן שבאותו רגע הביא יהודי עולה ונתכפר לו כל המצוות עשה שעבר עליהם, ועמד בקושיה, אבל כנראה רואים מכאן שאפילו ב"רגע כמימרה" אדם עשוי לעבור על מצוות עשה של אהבת השם, יראת השם, דביקות בהשם וכל שאר המצוות התמידיות.

כעין זה ידוע לדקדק שמיד אחרי נעילה אנו מתחילים "והוא רחום יכפר עוון", ומבקשים "סלח לנו אבינו כי חטאנו", איך זה יתכן? הרי זה עתה התכפרו כל עוונותינו, אז על איזה עוון אנו מבקשים כפרה וסליחה?! אלא שיהודי תמיד חי בתביעה להתעלות עוד, לדקדק עוד, ולהתרומם עוד, תמיד תמיד יש לו על מה לשוב בתשובה... לכן מצוות התשובה קודמת ללאו.

סיפור | מה הסעיר את רבי שלום שבדרון?

המגיד רבי שלום שבדרון זצ"ל נכנס פעם לאיזו ישיבה וראה שני בחורים עומדים ליד ארון הספרים ומדברים בלימוד בלא התלהטות והתלהבות, אחד אומר סברא והשני שומע בנינוחות כאשר ידיו בכיסו מכנסיו, וכאשר הראשון מסיים להרצות את סברתו, משיב השני 'למה לא... אפשר...' וכך הם חוזרים למקומם...

רוחו של רבי שלום נסערה מכך מאוד, ובעמדו לדבר בפני בני הישיבה נסבה כל שיחתו על צורת הדיבור בלימוד אשר ראה שם. בסערת רוחו זעק "וכי זה נקרא ללמוד תורה? הרי כשאנו היינו שומעים את שיעוריו של ראש הישיבה בחברון, ר' משה מרדכי אפשטיין, היתה כזו ריתחא דאורייתא עד שהיו קורעים את החולצות! וכי כך לומדים! 'למה כן' ו'למה לא'..."

מוסר | מאידך – לא לדרוך על השני!

אמנם מצד שני צריך להזהר שעל ידי "מלחמת התורה" לא יבוא לידי תרועת ניצחון על חברו. אאמו"ר הגאון שליט"א הביא את המעשה במנחות סח, ב שרבי טרפון הקשה, הרי העומר מתיר את התבואה החדשה במדינה ושתי הלחם מתיר במקדש להביא מהם מנחות וביכורים, והנה אם הביא בדיעבד לפני העומר הוא פסול ואילו אם הביא בדיעבד לפני שתי הלחם כשר, והקשה רבי טרפון מה ההבדל ביניהם, אמר לפניו יהודה בר נחמיה, קודם העומר לא הותר מתוכו אצל הדיוט אבל קודם שתי הלחם הותר אצל הדיוט, ושתק רבי טרפון – כי קושייתו התישבה.

"צהבו פניו של רבי יהודה בר נחמיה", ומסביר רש"י שהוא שמח שהצליח לדחות את קושיית רבי טרפון, "אמר לו רבי עקיבא: יהודה, צהבו פניך שהשבת את הזקן?! תמיהני אם תאריך ימים!" והגמרא מביאה שרבי יהודה בר אליאי סיפר שאותו הפרק פרום הפסח היה – שתי שבתות לפני פסח, וכשעליתי לעצרת – לחג השבועות, שאלתי אחרי רבי יהודה בן נחמיה היכן הוא ואמרו לי נפטר והלך לו!...

הוא לא צחק ח"ו על רבי טרפון, אלא רק שמח שהוא ניצח אותו בוויכוח... ובאמת בתפילת רבי נחמיה בן הקנה אנו מתפללים "שלא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם", משמע שזה דבר כל כך גרוע שהיה מתפלל עליו לפני כל לימוד, שלא ישמח בזה שהוא ניצח את חברו.

זוגיות | האם ניתן לבנות אהבה לא ספונטנית?

שמעתי מחבר שלי, רבי דניאל קנוכן, דקדוק נפלא. בגמרא שלנו מבואר שמי שאנס אשה יש לו חיוב לשאת אותה לאישה, ואפילו אם הוא נשא אותה וגירש אותה הוא חייב להחזירה "כל ימיו בעמוד והחזר קאי".

ולכאורה יש לתמוה, הרי יש איסור לחיות עם אישה לא אהובה, הרי זה מבני תשע מידות, "בני שנאה" ו"בני מריבה", והרי כאן הוא כל כך לא אוהב אותה עד שהוא מגרש אותה למרות חיובו, ואם כן איך אפשר לכוף אותו להחזיר אותה, וכי אפשר לכופו לאהוב?!

מוכח מכאן, אמר רבי דניאל שאכן אפשר לכוף לאהוב: אהבה איננה רגש ספונטני, אלא רגש שניתן לבנות ולטפח, "אחרי המעשים נמשכים הלבבות", וכמו שהאריך הרב דסלר בקונטרס החסד שלו ש"נתינה יוצרת אהבה" ועוד ועוד, ולכן מחייבים אותו להחזיר אותה ולאהוב אותה.

אנשים רבים מבלבלים בין "אהבה" ל"התאהבות". "התאהבות" היא אכן ספונטנית, אבל היא חולפת תוך תקופה קצרה. אין לה "חיי מדף" ארוכים... לעומת זאת "אהבה" אפשר לבנות קומה על קומה, במשך שנים ארוכות, השמיים הם הגבול... תשאלו זוגות קשישים בבתי האבות, כשתראו אותם צועדים יחד כשהם תומכים זה בזה ומאחוריהם עשרות שנים של מסירות הדדית והקמת דורות בישראל...

מהדף ליומי | גם בקנייני התורה אפשר לבנות "אהבה"

גם בקנייני התורה – שרבים עמלים עליהם בימים אלו – יש הרבה קנייני "אהבה", אוהב את המקום, אוהב את הבריות, אוהב את התוכחות, אוהב את הצדקות, אוהב את המישרים, כי אפשר לומר למישהו תאהב, ואין כזאת טענה, מה אתה רוצה ממני אני לא אוהב.